

МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ТА ПРИВАТНЕ ПРАВО

Аббасова Д.Л.

студентка,

Науковий керівник: Бруслик О.Ю.

кандидат юридичних наук,

Полтавський юридичний інститут

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПРОБЛЕМА ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВ ЗА ЗМІНУ КЛІМАТУ

Потужний розвиток науки і техніки, поява нових технологій зумовили суттєві зміни у житті суспільства. Разом із зростанням виробництва, що здавалося б сприяє задоволенню потреб людства, відбуваються процеси руйнації озонового шару Землі. За даними статистики вищезгаданий об'єкт правової охорони щорічно зменшується на 2–3% [3, с. 365], що у свою чергу порушує право громадян на безпечне довкілля. Адже подібні перетворення в атмосферній оболонці можуть призвести до вкрай негативних наслідків: загострення серцево-судинних та респіраторних захворювань, збільшення випадків онкології; пригнічення фотосинтезу рослин, яке призведе до їх часткового знищення; і врешті-решт зміни клімату. Зважаючи на суспільну важливість, обраної теми, вона не втрачає актуальності і нині.

На сьогодні для визначення правових заходів регулювання питання зміни клімату було прийнято низку міжнародно-правових актів, які підписали більшість країн світу, однак далеко не кожна держава виявила бажання ратифікувати конвенцію чи протокол з подальшою імплементацією норм у національне законодавство. Однією із причин може слугувати, закріплений у частині 1 статті 3 Рамкової Конвенції ООН про зміну клімату від 09.05.1992 р. [4], принцип спільної, але диференційованої відповідальності держав за зміну клімату, який доволі тривалий час був об'єктом дослідження таких вчених як Кристофер Д. Стоун, Деніел Боданскі, Фридрих Солтау та інших [1, с. 367]. Це одна із основоположних засад, на якій ґрунтується міжнародна політика у питаннях захисту екологічної безпеки і контролю за кліматичними умовами. Даний принцип полягає у тому, що за загальним правилом усі держави відповідальні за зміну клімату і наслідки, до яких це може призвести. Внутрішня політика держави має здійснюватися за принципом: “Sic utere tuo ut alienum non laedas” (що в перекладі з лат. означає «використовуй своє майно без шкоди іншим») [1, с. 369]. Таким чином кожна держава несе відповідальність на міжнародній арені за дії, що призвели до зміни клімату. Однак аналізуючи норми вищезгаданої Рамкової Конвенції, а також Кіотського протоколу від 11.12.1997р. [5] розвинені держави є «більш відповідальними» за зміну клімату, ніж держави, що розвиваються. Це підтверджується тим, що

останні не обмежені у викидах парникових газів в атмосферу. У свою чергу для високорозвинених держав є певні ліміти, до того ж вони мають поступово зменшувати кількість викидів такої речовини у повітря та прагнути до мінімізації. З одного боку дане положення суміжне принципу справедливості і є цілком виправданим у сучасному міжнародному праві.

Однак на разі серед вчених точиться доволі жвава дискусія: чи є насправді виправданою така диференціація. Оскільки положення вищезазначених міжнародно-правових актів суттєво впливають на інтереси високорозвинених держав. До того ж за даними Всесвітнього Банку в першій двадцятці переліку країн за розміром валового внутрішнього продукту вже тривалий час знаходяться не тільки розвинені країни, а й країни, що розвиваються [1, с. 369].

Яскравим прикладом цього може слугувати ситуація, що виникає у таких країнах (Додаток 1 до Рамкової Конвенції ООН). Так, через дозвіл цим державам здійснювати необмежений викид парникових газів в атмосферу, Сполучені Штати Америки (далі – США) уникають ратифікації Кіотського протоколу, аргументуючи це тим, що дана норма суттєво порушує інтереси держави. Попри це, рівень викидів в атмосферне повітря, яке здійснює США не збільшується, хоча країна є лідером за цим критерієм. Даний факт пояснюється тим, що більшість потужних американських підприємств змінило дислокацію і здійснюють діяльність на територіях країн, що розвиваються. Виходячи з вищевикладеного постає питання, у доцільності застосування принципу «диференційованої відповідальності». Не можна не погодитися з думкою, що наразі саме це керівне положення гальмує досягненню консенсусу при координації дій щодо вирішення питань про зміну клімату.

У 2015 році на зміну Кіотському протоколу була прийнята Паризька угода [6], яка здавалося б мала врегулювати усі прогалини нормативно застарілого міжнародного акту, однак і в цьому документі принципу «диференційованої відповідальності» приділено значну увагу.

До того ж аналізуючи норми міжнародних договорів щодо зміни клімату, можна констатувати, що жоден із них не встановлює дієвий механізм виконання, попередньо конкретизованих зобов'язань [2, с. 189]. Прикладом може слугувати положення статті 25 Рамкової Конвенції ООН та статті 29 Паризької угоди, відповідно до яких держава може вийти із Конвенції, попередньо про це повідомивши інших учасників. Дана норма засвідчує відсутність будь-яких юридичних обов'язків з боку держави та відповідальності, до якої її можна було б притягнути. Зважаючи на це, більшість положень мають декларативний характер, не знаходячи нормативного виразу на практиці.

Попри це, за даними статистики, наведеної вище, ситуація погіршується з кожним роком і потребує якнайшвидшого вирішення. Одним із способів має бути зміна «принципу диференційованої відповідальності» шляхом визначення за країнами, що розвиваються обов'язку здійснювати викиди вуглекислого газу в атмосферу у чітко встановлених лімітах. Окрім цього усі держави без виключень мають сприяти мінімізації таких викидів. З метою недопущення порушення принципу справедливості необхідно встановити

ліміт для кожної держави. Це захистить навколишнє природне середовище від надмірного зловживання викидами вуглекислого газу країнами, що розвиваються та нівелює маніпуляції високорозвинених країн. До того ж варто врегулювати механізм виконання зобов'язань держав-учасниць міжнародних договорів та порядок притягнення порушників до відповідальності.

Отже, орієнтир на вищенаведені особливості значно сприяв би досягненню консенсусу між державами у ході вирішення питань щодо зміни клімату, а також дійсно б захищав право людини на безпечне довкілля.

Список використаних джерел:

1. Бардіна О.О. Проблематика принципу спільної, але диференційованої відповідальності держав за зміну клімату / О.О. Бардіна // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 3. – С. 367–371.
2. Березюк Т.В. Особливості застосування рамкових угод у міжнародно-правовому регулюванні зміни клімату / Т.В. Березюк // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2013. – № 5–6 (70–71). – С. 188–191.
3. Ільїна О. В. Окремі проблеми охорони озонного шару [Електронний ресурс] / О. В. Ільїна // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2002. – Вип. 20. – С. 365–367. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2002_20_77.
4. Рамкова Конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату від 29.10.1996 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_044.
5. Кіотський протокол до рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату від 11.12.1997р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_801.
6. Паризька угода від 12.12.2015р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_161.

Аввакумова А.В.

студентка,

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ПОСИЛЕННЯ ПЕРЕВІРКИ ОСІБ, ЯКІ В'ЇЗДЖАЮТЬ В КРАЇНУ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ НАЦІОНАЛЬНОЇ КОНТРТЕРОРИСТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ США

Події 11 вересня 2001 року безумовно відомі кожному члену світової спільноти. Терористи ісламської терористичної організації «Аль-Каїда» здійснили серію скоординованих атак по чотирьох об'єктах інфраструктури США, забравши життя майже трьох тисяч людей, і тим самим ставши безпрецедентною подією в історії США. Після цих подій США посилили свою стратегію боротьби з тероризмом, і, зокрема, з ісламським тероризмом, висунувши його на перший план. Однак, часи змінилися, і за цей час терористичні організації еволюціонували, і тепер терористичні атаки становлять дедалі більшу загрозу вже не тільки для США, але і для всього